

Strategaeth Hybu'r Gymraeg Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri 2016-21: Asesu'r Canlyniad

1. Cyd-destun

- 1.1. Ers ei sefydlu, mae'r Awdurdod wedi bod yn weithgar iawn o ran defnyddio a hyrwyddo'r Gymraeg. Fel y brif iaith mewn llawer o amgylcheddau cymdeithasol a phroffesiynol yn y Parc Cenedlaethol, mae'r Gymraeg wedi'i hadnabod fel un o rinweddau arbennig Eryri, ac mae'n ddyletswydd ar yr Awdurdod i'w gwarchod yn ogystal â'i hyrwyddo ymhob agwedd o'n gwaith. Fel rhinwedd arbennig mae wedi'i gynnwys yng Nghynllun Eryri (Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol) i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn rhan fywiog o'n bywyd bob dydd. Fodd bynnag, ni fu gennym strategaeth ffurfiol i arwain y gwaith hwn.
- 1.2. Ym mis Medi 2015, cafodd yr Awdurdod gadarnhad o'r Safonau Iaith Gymraeg y byddem yn ddarostyngedig iddynt, fel sy'n ofynnol o dan Fesur yr Iaith Gymraeg (Cymru) 2011. Un o'r safonau hynny yw'r gofyniad i fabwysiadu Strategaeth 5 mlynedd sy'n nodi sut yr ydym yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn ehangach yn ein hardal. Felly, hwn oedd y cyfle perffaith i ddod a'r gwaith y mae'r Awdurdod eisoes yn ei wneud ynghyd mewn un lle, a'i ffurfioli a gosod y cynlluniau ar gyfer prosiectau a gweithgareddau i'r dyfodol.

2. Y Weledigaeth

- 2.1. Ym mis Tachwedd 2016, mabwysiadodd yr Awdurdod ei Strategaeth gyntaf, a oedd yn cynnwys targed o gynyddu'r niferoedd o siaradwyr Cymraeg o 2% erbyn diwedd y cyfnod o bum mlynedd dan sylw.
- 2.2. Mae'r Strategaeth yn seiliedig ar 4 maes strategol a gafodd eu hadnabod gan Lywodraeth Cymru fel y meysydd allweddol i ganolbwyntio arnynt:
- 2.3. **Maes Strategol 1: Y Teulu**
- 2.4. Nod: Annog a chefnogi'r defnydd o'r Gymraeg mewn teuluoedd.
- 2.5. Dengys tystiolaeth bod y siawns y bydd y Gymraeg yn cael ei defnyddio bob dydd yn y cartref yn cynyddu o ffactor o ddwywaith a hanner, pan fo pawb yn y cartref hwnnw yn medru'r Gymraeg. Mae'r cartref, felly, yn adnodd cymdeithasol hynod bwysig o safbwynt ieithyddol. Sefydlir patrymau iaith rhieni wrth siarad gyda'u plant yn gynnwys iawn, ac mae'r patrymau sefydledig hyn yn parhau drwy gydol y blynyddoedd cynnar.
- 2.6. Er nad oes gan yr Awdurdod fawr o ddylanwad uniongyrchol yn y maes hwn, byddwn yn parhau i gael dylanwad anuniongyrchol ar y grŵp hwn trwy barhau

i hyrwyddo'r iaith Gymraeg trwy gyfrwng ein gweithgareddau dyddiol, trwy ddangos ymarfer da a thrwy wneud y defnydd o'r Gymraeg yn beth cyffredin ac amlygu ei werth fel sgil.

2.7. **Maes Strategol 2: Plant a Phobl Ifanc**

2.8. Nod: Cynyddu'r ddarpariaeth o weithgareddau Cymraeg ar gyfer plant a phobl ifanc a chynyddu eu hymwybyddiaeth o werth yr iaith.

2.9. Mae'r dystiolaeth a gasglwyd yn rhyngwladol yn awgrymu bod cyfnod yr ardegau yn hollbwysig o ran datblygu agwedd ffafriol tuag at iaith leiafrifol ac o ran pennu i ba raddau y bydd unigolyn yn defnyddio'r iaith.

2.10. Yn hyn o beth, ymddengys nad yw defnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol, ar ei phen ei hun, yn ddigon; mae'n rhaid i blentyn neu berson ifanc dderbyn cefnogaeth yn y cartref a chael anogaeth i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol a diwylliannol ehangach drwy gyfrwng y Gymraeg.

2.11. Mae angen i ni felly ddarparu cyfleoedd cymdeithasol amrywiol iawn i'r grŵp hwn ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r ysgol, er mwyn datblygu cyswllt rhwng nid yn unig yr iaith ac addysg, ond hefyd rhwng yr iaith a gweithgarwch hamdden a diwylliannol ac, yn anad dim, â phleser ac adloniant.

2.12. Mae'r Awdurdod yn darparu amrywiol o wahanol gyfleoedd ar gyfer plant a phobl ifanc i i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol a diwylliannol yn ogystal â rhai addysgiadol, gyda nifer o'r rhain yn digwydd y tu allan i osodiad ffurfiol y dosbarth.

2.13. **Maes Strategol 3: Y Gymuned**

2.14. Nod: Cryfhau sefyllfa'r Gymraeg o fewn y gymuned.

2.15. Mae dwysedd y boblogaeth sy'n siarad Cymraeg yn allweddol i ffyniant yr iaith, ac adlewyrchir hyn gan weithgarwch cymunedol drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r gweithgareddau cymunedol a diwylliannol a gynhelir yn fodd o sicrhau gwerth i'r iaith, yn ogystal â chreu'r ymdeimlad hollbwysig o berthyn i fro neu gymdeithas.

2.16. Mae sefydliadau megis yr Urdd, y Ffermwyr Ifanc, Merched y Wawr, Eisteddfodau Lleol a llu o gymdeithasau lleol eraill yn chwarae rôl allweddol wrth gynnal y Gymraeg mewn nifer o gymunedau. Mae'r sefydliadau hyn yn gyfrifol am ddatblygu arweinwyr lleol ac am gefnogi gwirfoddolwyr, yn ogystal â chynnig gweithgareddau cymdeithasol hanfodol drwy gyfrwng y Gymraeg.

2.17. Er gwaethaf y bwrlwm hwn o weithgarwch mewn nifer o gymunedau'r Parc Cenedlaethol, mae'n amlwg bod mewnfudo ac allfudo yn cael effaith sylweddol ar y Gymraeg a'r rhwydweithiau cymdeithasol a gynhelir yn lleol.

- 2.18. Mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nifer o weithgareddau a phrosiectau sy'n cael eu cynnal trwy gyfrwng y Gymraeg, sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i bobl gymdeithasu a chymryd rhan drwy'r iaith. Mae nifer o wahanol gyfleoedd ar gael i wirfoddoli gyda'r Awdurdod, sy'n cynnig cyfleoedd gwerthfawr i gymryd rhan yn y digwyddiadau hyn trwy gyfrwng y Gymraeg ac sy'n cynnig cyfle da i siaradwyr a dysgwyr Cymraeg gael gymdeithasu trwy'r iaith, yn ogystal â bod yn gyfle i'r di-Gymraeg ymgolli yn yr iaith a'i gweld yn cael ei defnyddio'n naturiol mewn bywyd bob dydd.
- 2.19. Yn ychwanegol at hynny, mae polisiâu cynllunio yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri yn bwysig iawn ar gyfer dyfodol yr iaith yn y tymor hir. Pan fydd datblygiadau tai newydd yn cael eu cynnig yn y Parc Cenedlaethol, mae'n rhaid cyflwyno asesiadau effaith i sicrhau nad yw'r datblygiad â'r potensial i gael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg yn y gymuned honno. At hynny, bydd polisiâu ar dai fforddiadwy lleol hefyd yn chwarae rhan o ran galluogi pobl ifanc i aros yn lleol.
- 2.20. **Maes Strategol 4: Gwasanaethau Cymraeg**
- 2.21. Nod: Hyrwyddo a Gwella Gwasanaethau Cymraeg.
- 2.22. Mae tystiolaeth helaeth yn awgrymu bod cyfran fawr o boblogaeth Cymru'n gefnogol o wasanaethau a ddarperir trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae 90% o siaradwyr Cymraeg y wlad o'r farn bod darparu gwasanaethau Cymraeg yn hanfodol i gadw'r iaith yn fyw.
- 2.23. Mae darparu gwasanaethau hollol ddwyieithog yn fodd o greu cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith, ac felly bod defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle yn allweddol o ran hyrwyddo ac annog defnydd o'r iaith.
- 2.24. Ers rhai blynyddoedd mae'r Awdurdod wedi gallu darparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg ym mhob un o'r gwasanaethau (gyda rhai eithriadau). Mae'r polisi hwn yn golygu bod yr Awdurdod wedi gwneud llawer i normaleiddio gwasanaethau Cymraeg dros y blynyddoedd, sy'n golygu bod llawer o drigolion y Parc Cenedlaethol yn gwybod nad oes rhaid iddynt ofyn am wasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg, ond mae ar gael yn awtomatig iddynt. Er ein bod yn gwybod yn genedlaethol nad yw argaeledd gwasanaethau Cymraeg o reidrwydd yn golygu bod mwy o bobl yn manteisio ar y gwasanaethau hynny, mae'r gwrthwyneb yn wir yn Eryri. Ein profiad ni yw bod trigolion yn gwneud defnydd da o'n gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg.
- 2.25. Felly canolbwyntiodd Strategaeth yr Awdurdod ar gyfer Hybu'r Gymraeg ei waith ar y pedwar Maes Strategol a amlygwyd uchod. Mae'n bryd nawr asesu'r gwaith a gwblhawyd o dan y Strategaeth a gweld a yw hyn wedi cael effaith ar nifer y siaradwyr Cymraeg, ei defnydd bob dydd a chanfyddiad pobl o'r iaith.

3. Adolygu rhai o'r Camau a gymerwyd dros y 5 mlynedd diwethaf

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:		
3.1. Darparu profiad gwaith a lleoliadau tymor hirach ar gyfer pobl ifanc o wahanol oedrannau rhwng 15 a 21 mlwydd oed.		
Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Plant a Phobol Ifanc		
Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Rhoi profiad uniongyrchol i unigolion o weithio trwy gyfrwng Cymraeg, ei gweld yn cael ei ddefnyddio'n naturiol trwy bob agwedd o waith yr Awdurdod.</p> <p>Trwy ddangos pa mor werthfawr a hanfodol yw'r Gymraeg fel sgil i weithio yn yr Awdurdod, gobeithio bod hyn yn annog plant a phobl ifanc i astudio pynciau uwch trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddatblygu eu sgiliau Cymraeg ymhellach.</p>	<p><u>2016/17</u> Profiad gwaith ysgol: 11 Lleoliad Gwaith Coleg AP: 1 Lleoliad Gwaith Prifysgol: 2</p> <p><u>2017/18</u> Profiad gwaith ysgol: 6 Lleoliad Gwaith Hafod Lôn: 1 Lleoliad Gwaith Coleg AP: 5 Lleoliad Gwaith Prifysgol: 1</p> <p><u>2018/19</u> Profiad Gwaith Ysgol: 8 Lleoliad Gwaith Coleg AP: 2 Lleoliad Gwaith Prifysgol: 2</p> <p><u>2019/20</u> Profiad Gwaith Ysgol: 7 Profiad Gwaith Coleg AP: 1 Profiad Gwaith Prifysgol: 1</p> <p><u>2020/21</u> Dim lleoliadau oherwydd Covid-19</p>	<p>Mae adborth cyffredinol gan unigolion sydd wedi cael profiad gwaith a lleoliadau gwaith yn gadarnhaol iawn ar y cyfan.</p> <p>Mae unigolion yn cael profiad uniongyrchol o weithio gyda gweithlu Cymraeg yn bennaf, a gweld beth mae hyn yn ei olygu yn ymarferol bob dydd h.y., cyfathrebu'n fewnol â staff ac yn allanol gyda'r cyhoedd, cyfathrebu'n ysgrifenedig yn ffurfiol ac yn anffurfiol ac ati.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.2. Mynychu Ffeiriau Swyddi a Ffeiriau'r Glas Addysg Bellach i dynnu sylw at werth yr iaith Gymraeg fel sgil ar gyfer swyddi yn yr Awdurdod.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Plant a Phobol Ifanc

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Mae Ffeiriau Swyddi yn rhoi cyfle gwych i'r Awdurdod arddangos y meysydd gyrfa eang y mae'r Awdurdod yn eu cynnig, o nifer o rolau yn sector yr Amgylchedd a Chadwraeth, Polisi Cynllunio a Rheoli Datblygu, Treftadaeth Ddiwylliannol, Twristiaeth Gynaliadwy, Cyfathrebu ac Ymgysylltu, Cyllid, TG, Personél ac ati, i enwi ond ychydig.</p>	<p><u>2017/18</u> Medi 2018: Arddangos yn Ffeiriau'r Glas yn safleoedd Coleg Meirion Dwyfor. Cyswllt uniongyrchol hefo 178 o fyfyrwyr, oedd gan amlaf yn chwilio am brofiad gwaith a chyfleoedd gwirfoddoli.</p> <p><u>2018/19</u> Mehafin 2018: Arddangos yn digwyddiad CodiSTEM yng Ngholeg Meirion Dwyfor, Dolgellau wedi'i anelu at ddisgyblion yn flwyddyn 9 i 11, i hyrwyddo'r buddion o ddewis gyrfaedd yn seiliedig ar bynciau gwyddonol, technegol, peirianyddol a mathemateg. Gwnaethpwyd cyswllt uniongyrchol gyda 146 o ddisgyblion yn ystod y diwrnod hwn.</p> <p>Mawrth 2019: Mynychwyd y Ffair Swyddi Cymraeg ym Mhrifysgol Cymru, Bangor. Cyswllt uniongyrchol ynghylch gwaith taledig tymhorol penodol ac argaeledd a lleoliadau gwirfoddoli a wneir gyda 30 o unigolion, gyda thua 80 arall yn</p>	<p>Mae Ffeiriau'r Glas yn gyfleoedd da i godi ymwybyddiaeth o'r holl feysydd gwaith y mae'r Awdurdod yn eu gwneud, a'r rolau eang sydd ar gael.</p> <p>Cynhelir trafodaethau gyda myfyrwyr ar bwysigrwydd sgiliau iaith Cymraeg i gael gwaith yn yr Awdurdod a rhoddir gwybodaeth ar sut i ennill profiad gwaith a chymryd rhan mewn gweithgareddau gwirfoddoli gyda'r Awdurdod (y mae llawer yn gofyn amdanynt ar gyfer cymhwyster Bagloriaeth Cymru).</p> <p>Yn yr un modd, mae digwyddiadau fel CodiSTEM yn rhoi cyfle da i ddangos yr ystod o swyddi yn yr Awdurdod sy'n gofyn am astudio amryw bynciau STEM yn greiddiol iddynt gan</p>

	<p>cael gwybodaeth gyffredinol am gynllunio gyrfa a gofynion iaith Gymraeg.</p> <p><u>2019/20</u> Medi 2019: Mynychwyd 3 o ffeiriau'r glas yng Ngholeg Meirion Dwyfor (safleoedd Glynllifon, Pwllheli a Dolgellau). Dros gyfnod o dridiau, wedi gwneud cyswllt gyda 135 o fyfyrwyr.</p> <p>Mawrth 2020: Ffair Swyddi Cymraeg wedi ei ganslo oherwydd Covid-19.</p> <p><u>2020/21</u> Mawrth 2021: Ffair Swyddi Cymraeg rhithiol a gynhaliwyd dros Facebook ar gyfer myfyrwyr Prifysgol Cymru, Bangor. Gwnaeth yr Awdurdod fideo wedi'i recordio ymlaen llaw i'w phostio yn ystod y dydd. Mae'r holl gynnwys ar-lein sy'n cael ei bostio ar y diwrnod ar gael yn barhaol.</p>	<p>dynnu sylw at bwysigrwydd galluoedd iaith Gymraeg i allu gweithio yn yr Awdurdod ar yr un pryd.</p> <p>Mae mynychwyr Ffair Swyddi Cymraeg Prifysgol Cymru, Bangor, yn gymysgedd o blant ysgolion uwchradd lleol a myfyrwyr prifysgol. Mae'n arddangos yr amrywiaeth eang o swyddi sydd ar gael lle mae gallu cyfathrebu yn Gymraeg yn hanfodol a'r posibiliadau sy'n agored i lwybrau gyrfa wahanol a diddorol.</p>
--	--	--

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.3. Cynnal gweithgareddau a digwyddiadau i blant, pobl ifanc ac oedolion, sy'n rhoi cyfle da i hyrwyddo a defnyddio'r Gymraeg.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Y Teulu, Plant a Phobol Ifanc, Y Gymuned

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Gyda chymorth Llywodraeth Cymru a Chronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol, sicrhodd yr Awdurdod Yr Ysgwrn i'r genedl yn 2012.</p> <p>Ar ôl dros 18 mis o adnewyddu a datblygu gofalus ar y safle, ail-agorwyd Yr Ysgwrn i'r cyhoedd ym mis Mehefin 2017.</p> <p>Mae statws achredu amgueddfa wedi'i roi i'r Ysgwrn ers hynny.</p>	<p>Ers iddo ailagor, mae'r Ysgwrn wedi darparu mynediad at gasgliadau a gwasanaethau i ystod eang o gynulleidfaoedd, sy'n hyrwyddo, yn cefnogi ac yn ysbrydoli creadigrwydd o bob math sy'n efelychu mwynhad a gwerthfawrogiad o hanes, diwylliant ac ymdeimlad o le. Mae'r Gymraeg wraidd hyn i gyd.</p> <p>Roedd tua 2,500 o bobl yn ymweld â'r Ysgwrn yn flynyddol cyn i'r Awdurdod gymryd perchnogaeth drosto. Yn ystod blwyddyn gyntaf yr agoriad, nifer yr ymwelwyr oedd 12,236 a pharhaodd nifer yr ymwelwyr i fod yn gyson hyd at y pandemig. Mae canlyniadau adborth wedi bod yn rhagorol, gyda 96% yn rhoi adolygiadau Trip Advisor 5 seren, ynghyd ag adborth ysgrifenedig rhagorol hefyd ar y wefan ac ar-lein.</p> <p>Darperir teithiau nid yn unig i'r cyhoedd ond hefyd i sefydliadau penodol fel grwpiau ysgol,</p>	<p>Y tu allan i'r teithiau traddodiadol a gynhelir naill ai yn Gymraeg neu'n ddwyieithog, mae'r Ysgwrn yn cynnal digwyddiadau a gweithgareddau sy'n canolbwyntio ar ddiwylliant cyfoethog yr iaith Gymraeg. Mae hyn yn rhoi cyfle i bobl di-Gymraeg i ddysgu am yr iaith a'r hanes a'i gwerthfawrogi.</p> <p>Mae'n rhoi cyfle i ddysgwyr ymgolli yn yr iaith a gobeithio eu hysbrydoli i ddyfalbarhau i'w dysgu.</p> <p>Mae'r Ysgwrn yn rhoi cyfle i bawb sy'n ymweld, i ddysgu a gwerthfawrogi rôl bwysig yr iaith yn niwylliant cyfoethog Eryri, a pham ei bod yn un o'n rhinweddau arbennig.</p>

	<p>grwpiau dysgu gydol oes, a grwpiau cymunedol a chymdeithas o bob math.</p> <p>Yn ychwanegol at y teithiau, dyma rai o'r gweithgareddau a'r digwyddiadau a gynhaliwyd: Perfformiadau o'r sioe 'Mewn Cymeriad', gweithdai celfyddydau a lles i blant, pobl ifanc ac oedolion, teithiau cerdded tywys ar thema, barddoniaeth, adrodd straeon a nosweithiau hanes.</p> <p>Mae'r digwyddiadau a'r gweithgareddau hyn yn chwarae rhan bwysig wrth hyrwyddo'r Gymraeg. Er enghraifft, roedd Noson Carol y Nadolig a ffilmiwyd ar ddechrau mis Rhagfyr 2020 wedi cael ei gweld 2,000 o weithiau yn ystod y 18 awr gyntaf wedi iddi gael ei darlledu ar gyfryngau cymdeithasol ac erbyn Ionawr 2021 roedd wedi cael ei gweld 17,000 o weithiau.</p> <p>Mae'r Ysgwrn hefyd wedi datblygu adnoddau addysgol. Mae'r sioe 'Mewn Cymeriad' bellach ar gael yn rhithiol yn ddwyieithog a thrwy gyfrwng yr Iaith Arwyddo Prydeinig.</p>	<p>Mae sylw'r cyfryngau y tu allan i Gymru wedi galluogi hyrwyddo'r Gymraeg yn gadarnhaol nid yn unig ledled y DU ond ledled y byd.</p> <p>Wrth edrych ymlaen at y dyfodol, bydd Yr Ysgwrn yn chwarae rhan bwysig wrth hyrwyddo'r Gymraeg trwy'r ddarpariaeth addysg barhaus, gweithgareddau a digwyddiadau cymdeithasol. Mae eisoes wedi ehangu ei ystod o gynulleidfa yn llwyddiannus. Yr her ar gyfer y dyfodol yw cynnal ac ehangu ar y llwyddiant hwn.</p>
--	--	---

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.4. Cynnal sesiynau addysg a chyrsgiau ar gyfer plant a phobl ifanc.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Plant a Phobol Ifanc

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Trwy ddau Swyddog Addysg llawn amser yr Awdurdod, rhoddir cyrsiau a sesiynau addysg i blant ysgolion cynradd ac uwchradd mewn ysgolion sydd wedi'u lleoli yn y Parc Cenedlaethol, ac fel cyrsiau dydd neu breswyl ym Mhlas Tan y Bwlch ar gyfer pob ysgol.</p>	<p>Yn ystod 2016/17, profodd 2,315 o ddisgyblion ysgol sesiynau addysg neu gyrsiau ym Mhlas Tan y Bwlch. O'r rhain, roedd 1,587 o blant a phobl ifanc o ysgolion yng Nghymru.</p> <p>Elfen bwysig o ddysgu am y Parc Cenedlaethol a'i rinweddau arbennig yw ymgorffori'r Gymraeg trwy naill ai gynnal y sesiynau yn Gymraeg neu'n ddwyieithog neu trwy gyflwyno'r Gymraeg a'i phwysigrwydd yn y sesiynau, ar gyfer y grwpiau hynny heb siaradwyr Cymraeg neu o'r tu allan i Gymru.</p> <p>Mae gan Barciau Cenedlaethol Cymru offeryn adborth ac asesu unigryw sy'n mesur amrywiol ffactorau, sy'n rhoi sgôr lefel ysbrydoliaeth gyffredinol allan o 11 gan y disgyblion ysgol yn dilyn eu sesiynau.</p> <p>Adroddwyd sgorau fel a ganlyn: 2016/17 = 10.8 2017/18 = 10.8 2018/19 = 10.43</p>	<p>Yn 2017/18 daeth swydd y Swyddog Addysg Uwchradd yn wag ac ni chafodd ei llenwi oherwydd toriadau cyllid. Gostyngodd nifer y disgyblion unigol a brofodd sesiynau a chyrsgiau addysg flwyddyn ar ôl blwyddyn, er gwaethaf contractio darparwr allanol i gynnal rhai o'r cyrsiau.</p> <p>Nid yw'r cyrsiau ac yn benodol y cyrsiau preswyl ym Mhlas Tan y Bwlch erioed wedi bod yn hunangynhaliol yn ariannol, ac mae'r ymdrechion i arallgyfeirio'r busnes yn y Ganolfan i helpu i ariannu'r gwaith craidd wedi bod yn aflwyddiannus i raddau helaeth.</p> <p>Mi wnaeth cau'r Ganolfan yn llawn ar ddechrau'r pandemig a chanslo pob cwrs wneud y sefyllfa yn anghynnaladwy.</p> <p>Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw swyddi Swyddog Addysg bellach, ac mae'r gwaith hwn bellach yn disgyn ar staff eraill yn yr Awdurdod.</p>

	2019/20 = 10.52	Yr her ar gyfer y dyfodol yw cynnal ac, os yn bosibl, gwella'r ddarpariaeth addysgol a roddir i staff yr Awdurdod.
--	-----------------	--

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.5. Cynnal sesiynau addysg a chyrsgiau ar gyfer plant a phobl ifanc.

Yn cyfrannu i Maes Gwaith: Plant a Phobl Ifanc

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Fel rhan o'u cylch gwaith, mae Gwasanaeth Wardeinio yr Awdurdod yn rhedeg sesiynau addysg gyda disgyblion ysgol a phobl ifanc.</p>	<p>Yn ystod y cyfnod rhwng 2015 i 2019, cynhaliodd y Gwasanaeth Wardeinio 49 o ddiwrnodau addysg amrywiol ar draws y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Ni chynhaliwyd unrhyw sesiynau o 2020 ymlaen oherwydd y pandemig.</p>	<p>Mae'r agwedd hon ar waith y Wardeiniaid yn galluogi plant a phobl ifanc i ddysgu am wahanol agweddau o'r Parc Cenedlaethol, o ddysgu am y dirwedd a hanes yr ardal, i faterion cadwraeth a bioamrywiaeth, a llawer mwy.</p> <p>Mae'r Gymraeg yn cael lle amlwg yn ystod y sesiynau hyn, oherwydd fe'u cynhelir naill ai'n gyfan gwbl trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog. Yn ogystal, trosglwyddir pwysigrwydd yr iaith Gymraeg fel iaith waith yr Awdurdod yn y sesiynau hyn, yn ogystal â phwysigrwydd yr iaith fel rhan o dreftadaeth ddiwylliannol yr ardal.</p> <p>Mae'r adborth a gafwyd yn tynnu sylw at ba mor bwysig yw'r agwedd hon o rôl y Warden, trwy gyfrwng yr ysbrydoliaeth y maent yn ei roi i bobl ifanc yn y sesiynau hyn.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.6. Diogelu rhag unrhyw effaith negyddol ar y Gymraeg, trwy sicrhau bod polisïau yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri a'r Canllawiau Cynllunio Atodol cysylltiedig yn gyfredol ac yn parhau i fod yn berthnasol.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Y Teulu, Y Gymuned

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Cynllun Datblygu Lleol Eryri ar gyfer 2016-31 fydd y sylfaen ar gyfer penderfyniadau ar gynllunio defnydd tir yn y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Aeth yr adolygiad ffurf fer trwy broses ymgynghori gynhwysfawr, a oedd gydag Aseiad Effaith Cydraddoldeb ar bob cam (sy'n cynnwys ystyried yr effaith ar y Gymraeg), i asesu effaith y newidiadau a'r diwygiadau arfaethedig, a arweiniodd at archwiliad cyhoeddus dros gyfnod o 3 diwrnod.</p> <p>Cafodd yr ymgynghoriad cyhoeddus dilynol ar y Canllawiau Cynllunio Atodol diwygiedig ar yr Iaith Gymraeg ystyriaeth lawn gan yr Awdurdod a thrwy'r broses ymgynghori gyhoeddus, cyn y'i mabwysiadwyd yn derfynol.</p>	<p>Ar y 6ed o Chwefror 2019, mabwysiadodd yr Awdurdod Gynllun Datblygu Lleol (CDLI) diwygiedig ar gyfer ardal Parc Cenedlaethol Eryri, yn dilyn yr adolygiad ffurf fer.</p> <p>Yn 2021, mabwysiadwyd yr Arweiniad Cynllunio Atodol diwygiedig ar yr Iaith Gymraeg gan yr Awdurdod.</p>	<p>Mae trylowydeb y broses adolygu ac ymgynghori cyhoeddus ochr yn ochr â'r broses asesu effaith, yn rhoi sicrwydd i'r Awdurdod bod y polisïau cynllunio yn gadarn ac yn addas at y diben.</p> <p>Mae polisïau cynllunio eraill yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri hefyd yn berthnasol ac yn cael effaith ar ddyfodol y Gymraeg yn y Parc Cenedlaethol. Mae polisïau o'r fath yn ymwneud â Thai Fforddiadwy ac Economi Leol Gynaliadwy.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.7. Gweithio gyda Phartneriaeth yr Awyr Agored ar gynnig cynllun newydd ar gyfer pobl ifanc.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Plant a Phobol Ifanc

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Yn yr hydref 2016, lansiwyd y Cynllun Peilot Ceidwad Ifanc cyntaf. Pwrpas y cynllun yw rhoi cyfle i bobl ifanc rhwng 14 a 18 oed i ddysgu ystod eang o sgiliau ac annog diddordeb yn yr awyr agored, trwy gyfrwng y Gymraeg yn bennaf.</p>	<p>Ers y lansiad yn 2016 hyd at y flwyddyn ariannol 2019/20, mae cyfanswm o 40 o bobl ifanc wedi cymryd rhan yn y Cynllun Ceidwad Ifanc.</p>	<p>Trwy brofi gwahanol agweddau ar waith Ceidwad / Warden - y nod yw annog pobl ifanc i ddod yn Geidwaid y dyfodol.</p> <p>Mae dysgu trwy gyfrwng Cymraeg yn ganolog i'r cynllun hwn, gyda phobl ifanc yn datblygu dealltwriaeth o pam mae bod yn Geidwad / Warden sy'n gallu cyfathrebu yn Gymraeg â'r gymuned leol mor bwysig yn y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Mae'r cyfranogwyr wedi nodi eu bod wedi gwerthfawrogi'r profiadau y maent wedi'u cael trwy'r cynllun hwn.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.8. Datblygu Fframwaith Gwirfoddoli

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Y Teulu, Plant a Phobol Ifanc, Y Gymuned

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Mae gwaith gwirfoddol wastad wedi bod yn rhan bwysig o waith Awdurdod y Parc Cenedlaethol trwy ein partneriaeth â Chymdeithas Eryri.</p> <p>Mae Cymdeithas Eryri yn trefnu diwrnodau gwirfoddoli bob blwyddyn i gynorthwyo gydag amrywiol brosiectau o waith cadwraeth, gwaredu rhywogaethau ymledol, i godi sbwriel.</p> <p>Fodd bynnag, mae'r cyfleoedd ar gyfer gwirfoddoli rheolaidd hefyd wedi'u datblygu a'u hehangu dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf gan yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r gweithgareddau gwirfoddoli hyn, boed yn rhai un tro neu rhai sy'n fwy rheolaidd, yn darparu cyfleoedd da i siaradwyr Cymraeg, dysgwyr a siaradwyr nad ydynt yn Gymraeg, ddeall a gwerthfawrogi'r iaith sydd erioed wedi bod yn rhan bwysig ac annatod o'n gwaith.</p>	<p>Mae Rhaglen Warden Gwirfoddol wedi'i datblygu ar gyfer gweithredu yn ystod misoedd prysur yr haf, ac mae'n parhau i ddenu nifer dda o bobl bob blwyddyn i gymryd rhan.</p> <p>2016/17 – 26 o Wardeniaid Gwirfoddol 2017/18 – 35 o Wardeiniaid Gwirfoddol 2018/19 – 29 o Wardeiniaid Gwirfoddol 2019/20 – 31 o Wardeiniaid Gwirfoddol</p> <p>Mae'r Ysgwrn hefyd yn darparu cyfleoedd gwirfoddoli gwerthfawr, gyda rhwng 12 a 25 o wirfoddolwyr rheolaidd bob blwyddyn ers i'r safle ailagor ym mis Mehefin 2017.</p> <p>Ers dod allan o'r cyfnod clo, mae'r Parc Cenedlaethol wedi denu nifer digynsail o ymwelwyr. Recriwtwyd tîm o 55 o wirfoddolwyr fel rhan o'r ymgyrch 'Croeso Nôl' yn ystod haf 2020.</p> <p>Mae Strategaeth Wirfoddoli wedi'i datblygu, a gobeithir y gall yr Awdurdod ei mabwysiadu erbyn haf 2022.</p>	<p>Mae gwirfoddoli yn gyfle gwych i bobl ddatblygu eu sgiliau, cymdeithasu a chwrdd â phobl newydd, cymryd rhan a chodi hyder.</p> <p>Arweinir y gwaith gwirfoddoli gan staff sy'n siarad Cymraeg, sy'n galluogi dysgwyr a phobl di-Gymraeg i ymgolli yn yr iaith a gwerthfawrogi ei phwysigrwydd a'i gwerth yn ein gwaith.</p> <p>Mae gwirfoddolwyr ar Yr Wyddfa yn cael eu paru yn ôl eu gallu iaith, er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael cyfle i ymarfer eu sgiliau.</p> <p>Gall dysgwyr neu bobl nad ydynt yn siarad Cymraeg weld a gwerthfawrogi'r Gymraeg wrth iddi gael ei defnyddio yn ymarferol bob dydd - gan atgyfnerthu'r neges ei bod yn iaith weithredol, hyfyw a byw yn yr ardal hon.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.9. Partneriaeth Tirwedd y Carneddau - Dathlu tirwedd, hanes a chymunedau'r Carneddau.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Y Gymuned, Gwasanaethau Cymraeg

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Mae Partneriaeth Tirwedd y Carneddau wedi datblygu cynllun a fydd yn helpu i hyrwyddo dyfodol cadarnhaol i'r Carneddau trwy gynyddu dealltwriaeth a mwynhad o'i hanes, traddodiadau diwylliannol a bywyd gwylt.</p> <p>Bydd yn gwarchod treftadaeth yr ardal trwy hyrwyddo ffermio cynaliadwy sy'n amddiffyn cynefinoedd, rhywogaethau ac olion archeolegol prin, a thrwy gofnodi enwau lleoedd ac atgofion.</p> <p>Mae gan y prosiect Swyddog Ymgysylltu â'r Gymuned a Swyddog Cyfathrebu a Dehongli sy'n ymgysylltu ac yn cyfathrebu'n rheolaidd â chymuned y Carneddau ar bob agwedd ar y cynllun arloesol hwn.</p> <p>Yn ogystal, mae cynllun grantiau ar waith o'r enw Cronfa Gymunedol y Carneddau. Mae'r math o weithgareddau, digwyddiadau a phrosiectau y mae'r cynllun grant yn eu cefnogi yn cynnwys, mentrau lles,</p>	<p>Mae gan y cynllun grant amodau penodol sy'n ymwneud â'r iaith Gymraeg sydd ynghlwm i'r grantiau, sef:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae angen i unrhyw weithgareddau neu wasanaethau wyneb yn wyneb y mae'r cyhoedd yn cymryd rhan ynddynt fod ar gael yn Gymraeg a Saesneg; • Dylai unrhyw ddeunydd ysgrifenedig sydd i'w gynhyrchu fod yn gwbl ddwyieithog; a • Rhaid i unrhyw dudalennau gwefan a ariennir gan y grantiau fod ar gael yn Gymraeg a Saesneg. <p>Nod prosiect Lleisiau ac Enwau'r Carneddau yw cofnodi a chodi ymwybyddiaeth o enwau lleoedd trwy sesiynau recordio cymunedol ar y cyd â'r Gymdeithas Enwau Lleoedd.</p> <p>Yn ogystal, mae'r holl gyfathrebu ac ymgysylltu gan staff y prosiect yn gwbl ddwyieithog bob amser, gan gynnwys deunyddiau ysgrifenedig, marchnata a</p>	<p>Mae'r Gymraeg wrth wraidd hanes a diwylliant y Carneddau, felly mae'n anochel y bydd y prosiect hwn yn hyrwyddo'r iaith fel rhan o'i ffrydiau gwaith amrywiol yn ogystal ag mewn gweithgareddau o ddydd i ddydd.</p> <p>Mae staff y prosiect yn allweddol i hyrwyddo'r iaith yn barhaus, ac mae tystiolaeth o hynny ym mhopeth a wnânt.</p> <p>Mae'r cynllun grant hefyd yn sicrhau bod grwpiau cymunedol a gwirfoddolwyr yn gwneud gwaith sy'n cefnogi'r defnydd o'r Gymraeg ar yr un pryd, trwy gynnwys amodau'r grant. Mae hyn yn sicrhau nad oes unrhyw un yn cael eu heithrio.</p>

<p>digwyddiadau a gwyliau lleol, prosiectau celfyddydau cymunedol, a chefnogi cyfleoedd gwirfoddoli.</p>	<p>chyhoeddusrwydd, cyfryngau cymdeithasol a chynnwys sy'n mynd ar y wefan / wefannau.</p> <p>Mae hyn yn sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei hyrwyddo'n gadarnhaol yn gyson.</p>	
--	---	--

<p>Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith: 3.10. Prosiectau cynllun gwaith Cynllun Eryri sy'n hyrwyddo a chefnogi'r iaith Gymraeg.</p> <p>Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Y Teulu, Plant a Phobol Ifanc, Y Gymuned</p>		
<p>Disgrifiad:</p>	<p>Canlyniadau:</p>	<p>Casgliad:</p>
<p>Fel Rhinwedd Arbennig, mae'r Gymraeg yn Ganlyniad Strategol allweddol yng Nghynllun Eryri:</p> <p>C1: Mae iaith, diwylliant a threftadaeth Eryri yn cael ei dathlu, ei chefnogi a'i chryfhau.</p> <p>Mae yna 3 maes gweithredu penodol wedi'u nodi yng Nghynllun Eryri, a fydd ynghyd â'n partneriaid yn cynnwys amryw o brosiectau a ffrydiau gwaith i gyflawni'r canlyniad strategol. Y rhain yw:</p> <p>C1.1. Hyrwyddo dealltwriaeth, mwynhad a diogelwch o'r iaith a'r diwylliant Cymraeg</p>	<p>Mae'r Adroddiad Monitro blynyddol cyntaf ar gyfer Cynllun Eryri wedi adrodd ar gynnydd yn y 3 maes gweithredu hyn.</p> <p>Mabwysiadwyd Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu newydd gan yr Awdurdod ym mis Mehefin 2021.</p> <p>Yn ychwanegol at y gweithgareddau a nodwyd yn flaenorol a oedd ar gael yn Yr Ysgwrn, comisiynwyd Cwricwlwm ar gyfer Yr Ysgwrn sydd i fod i gael ei fabwysiadu erbyn gwanwyn 2022. Bydd hyn yn galluogi ysgolion i ddefnyddio'r Ysgwrn i ddysgu Cwricwlwm Cymru i blant a phobl ifanc 7-14 oed yn seiliedig ar 6 thema sy'n cwmpasu'r 6 maes dysgu.</p>	<p>Trwy'r amrywiol brosiectau a gweithgareddau hyn, mae'r Awdurdod a'i bartneriaid yn gobeithio:</p> <p>Cefnogi a hyrwyddo digwyddiadau cymunedol lleol, grwpiau creadigol a phrosiectau sy'n gysylltiedig â'r iaith a diwylliant Cymraeg.</p> <p>Creu cyfleoedd i bobl ifanc fod yn llysgenhadon dros iaith a diwylliant yr ardal.</p> <p>Arwain trwy esiampl gan sicrhau bod yr iaith, diwylliant a threftadaeth y Gymraeg yn cael eu hyrwyddo a'u defnyddio mewn digwyddiadau, gweithgareddau a gwybodaeth.</p>

<p>C1.2. Darparu cyfleoedd i ddysgwyr Cymru yn yr ardal</p> <p>C1.3. Amddiffyn enwau lleoedd Cymreig</p>	<p>Mae Cynllun Llysgennad Eryri wedi bod yn llwyddiant ysgubol gyda dros 600 o gyfranogwyr yn ymgymryd â'r rhaglen hyd yn hyn. Wrth edrych i'r dyfodol, ystyrir ymestyn y Cynllun hwn i bobl ifanc.</p> <p>Mae'r Gymraeg a hyrwyddo diwylliant Cymru yn rhan annatod o'r prosiectau a'r rhaglenni ymgysylltu cysylltiedig sy'n cael eu rhedeg gan yr Awdurdod.</p> <p>Mae un o'r rhain, Cynllun Harlech ac Ardudwy yn cofnodi enwau lleoedd lleol a hanesyddol yn yr ardal trwy weithio gyda chymunedau lleol i godi ymwybyddiaeth ohonynt ac i ddehongli eu gwreiddiau.</p> <p>Sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd APCE ym mis Hydref 2020 i ddatblygu methodoleg ar gyfer hyrwyddo a hyrwyddo enwau lleoedd.</p> <p>Mae'r Grŵp yn cydweithio ar y gwaith hwn gyda'r Comisiynydd Cymraeg, Cadw a'r Comisiwn Brenhinol ar Henebion a Hynafol Cymru, yn ogystal ag arbenigwyr unigol.</p>	<p>Creu cyfleoedd i ddysgwyr Cymraeg a siaradwyr rhugl gymdeithasu a defnyddio'r iaith, yn enwedig trwy grwpiau gwirfoddol.</p> <p>Wrth symud ymlaen, bydd adroddiadau diweddarau blynyddol Cynllun Eryri yn monitro cynnydd ar yr holl nodau hyn.</p>
--	--	--

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.11. Sicrhau recriwtio staff medrus digonol i sicrhau bod gwasanaethau dwyieithog yn cael eu darparu'n barhaus trwy'r Awdurdod.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Gwasanaethau Cymraeg

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Mae'r Awdurdod wedi hysbysebu pob swydd wag fel Cymraeg yn hanfodol erioed. Fodd bynnag, cydnabyddir bod y lefel sgiliau sy'n ofynnol yn y Gymraeg yn amrywio rhwng swyddi.</p> <p>Datblygwyd fframwaith sgiliau iaith Cymraeg ar ddechrau 2020, sy'n graddio'r lefel sgiliau sy'n ofynnol ar gyfer pob swydd o 0 i 5+ mewn 4 categori, sef gwrando, siarad, darllen ac ysgrifennu.</p> <p>Mae pob Pennaeth Gwasanaeth bellach yn sgorio pob swydd wag, gyda'r sgôr yn cael ei gymedroli gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer, cyn derbyn cymeradwyaeth derfynol gan y Tîm Rheoli. Mae ymgeiswyr bellach yn ymwybodol cyn gwneud cais, yr union lefel sgiliau sy'n ofynnol ar gyfer y swydd.</p>	<p>Mae'r canran o siaradwyr Cymraeg sydd wedi'u cyflogi gan yr Awdurdod wedi parhau yn gyson ers 2016, sydd rhwng 94 - 95% bob blwyddyn.</p> <p>31.03.16: 140 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 132 yn ddwyieithog = 94%</p> <p>31.03.17: 134 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 127 yn ddwyieithog = 95%</p> <p>31.03.18: 143 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 136 yn ddwyieithog = 95%</p> <p>31.03.19: 126 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 119 yn ddwyieithog = 94%</p> <p>31.03.20: 131 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 124 yn ddwyieithog = 94.7%</p> <p>31.03.21: 136 o staff cyflogedig, o'r rhain roedd 130 yn ddwyieithog = 95%</p>	<p>Mae cyfanswm o 159 o swyddi gwag wedi'u nodi fel rhai Cymraeg yn hanfodol ers y flwyddyn 2016/17. O'r rhain, ni ellid llenwi 2 swydd â siaradwyr Cymraeg. Roedd 1 swydd yn gontract tymor byr tymhorol, ac fe wnaed y penodiad i'r ail swydd ar yr amod bod y gweithiwr yn dysgu Cymraeg i lefel benodol o fewn 2 flynedd. Yn ychwanegol, mae rhai o'r swyddi bellach wedi cael eu llenwi gan siaradwyr Cymraeg dihyder a / neu hefo sgiliau sylfaenol.</p> <p>Er bod y data'n ymddangos yn gadarnhaol, y gwir amdani yw ei bod yn dod yn fwyfwy anodd llunio rhestr fer a phenodi ar gyfer rhai swyddi.</p> <p>Mae hyn wedi'i nodi fel rhwystr i'r Awdurdod allu gweithredu ei holl wasanaethau yn Gymraeg ar gyfer y dyfodol.</p>

Gweithgaredd / Prosiect / Man Gwaith:

3.12. Y Gymraeg yw'r brif iaith y mae'r Awdurdod yn ei defnyddio i gynnal ei fusnes.

Yn cyfrannu i'r Maes Gwaith: Gwasanaethau Cymraeg

Disgrifiad:	Canlyniadau:	Casgliad:
<p>Mae'r Awdurdod yn cynnal ei gyfarfodydd cyhoeddus yn Gymraeg yn bennaf bob amser gyda gwasanaethau cyfieithu ar gael i fynychwyr nad ydynt yn siarad Cymraeg.</p> <p>Mae'r Awdurdod hefyd yn cyfathrebu'n agos ag amrywiol bartneriaid a rhanddeiliaid yn rheolaidd. Mae'n bwysig i'r Awdurdod ei fod yn gwneud hyn yn bennaf trwy gyfrwng y Gymraeg.</p>	<p>Pan drefnir cyfarfodydd partneriaeth gan yr Awdurdod, gwneir trefniadau i sicrhau bod y gwasanaeth cyfieithu yn bresennol bob amser, oni bai bod pawb sy'n bresennol yn gallu sgwrsio yn Gymraeg.</p> <p>Wrth fynychu cyfarfodydd partneriaeth a rhanddeiliaid eraill nad ydynt wedi'u trefnu gan yr Awdurdod, mae staff yn gofyn iddynt gyfrannu yn Gymraeg, a bod trefniadau yn eu lle i alluogi hyn.</p>	<p>Ers dyfodiad y pandemig, bu'n rhaid i'r Awdurdod, fel pob sefydliad arall, ddod o hyd i ddewisiadau amgen i'r ffyrdd arferol o weithio. Ar ôl oedi cychwynnol, adferwyd swyddogaethau democrataidd yr Awdurdod yn llawn erbyn Mai 2020. Roedd yn hanfodol i'r Awdurdod allu cael plattform rhithiol cwbl weithredol a allai ddarparu ar gyfer cyfieithu ar y pryd, a chyflawnwyd hyn trwy ddefnyddio Zoom.</p> <p>Er bod ein pwyllgorau'n weithredol, cafodd staff broblemau gyda chynnal cyfarfodydd rhithiol gyda rhai awdurdodau cyhoeddus eraill yn ystod y cyfnod hwn hwn, gan fod y defnydd o achos bod nifer o sefydliadau wedi gwahardd defnyddio Zoom. Roedd y mater hwn yn heriol, gan fod defnyddio llwyfannau eraill yn golygu nad oedd yn bosibl cyfieithu. Ar y cyfan, mae hyn wedi'i osgoi, ac mae staff wedi parhau i gynnal cyfarfodydd partneriaeth trwy Zoom gyda chyfieithu ar y pryd yn bresennol pan fo angen.</p>

4. Dadansoddiad Ystadegol

- 4.1. Mae'r dadansoddiad ystadegol a gynhwysir yn y ddogfen Strategaeth wreiddiol yn defnyddio'r data o Gyfrifiad 2011. Gan fod y data hwn ar gael yn ôl ardal Ward, roedd staff y gwasanaeth polisi yn gallu dadansoddi a chynhyrchu data yn benodol ar gyfer preswylwyr sy'n byw yn y Parc Cenedlaethol.
- 4.2. Data'r Cyfrifiad yw'r ffynhonnell ddata fwyaf cywir a chynhwysfawr sydd ar gael. Mae hyn yn rhoi cipolwg diamwys i ni o'r sefyllfa o ran y Gymraeg bob 10 mlynedd. Yn anffodus, ni fydd canfyddiadau cychwynol Cyfrifiad 2021 ar gael tan fis Mawrth 2022, gyda data sy'n fwy manwl a lleol ddim yn cael eu cyhoeddi tan yn ddiweddarach o lawer, felly ni fydd yr adolygiad hwn yn gallu manteisio ar y data mwyaf diweddar a gasglwyd.
- 4.3. I geisio asesu a yw gwaith yr Awdurdod yn y maes hwn dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yn cael effaith gadarnhaol ar nifer gyffredinol y siaradwyr Cymraeg yn ogystal â'r defnydd o'r Gymraeg yn lleol, defnyddiwyd ffynonellau data cenedlaethol a data lleol.
- 4.4. Isod mae 2 o ystadegau allweddol ar y Gymraeg sy'n deillio o'r Arolwg Poblogaeth Flynyddol ac Arolwg Cenedlaethol Cymru. Cyhoeddir dadansoddiad data yn ôl ardaloedd awdurdodau lleol yn unig, ac felly defnyddiwyd data Cyngor Gwynedd a data Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, gan nad oes data ar gyfer y Parc Cenedlaethol yn benodol ar gael.
- 4.5. Mae angen tynnu sylw at gafeatau pwysig wrth ystyried y wybodaeth hon:
 - Gan fod yr arolygon hyn yn cael eu cymryd o sampl o'r boblogaeth (cynhelir Arolwg Cenedlaethol ar gyfer Cymru ar 12,000 o bobl), yn hanesyddol mae canlyniadau'r arolwg yn tueddu i fod â chanlyniadau amcangyfrifedig sy'n uwch na'r rhai a gynhyrchwyd gan y Cyfrifiad.
 - Oherwydd y pandemig, newidiodd y dull a ddefnyddiwyd i gynnal arolwg Arolwg Cenedlaethol Cymru i'w gynnal dros y ffôn yn unig ym mis Mawrth 2020, a daeth yr holl gyfweiliadau wyneb yn wyneb i ben ar yr adeg hon. Erys ansicrwydd ynghylch a yw'r newid mewn casglu data wedi effeithio ar y canlyniadau cyffredinol. Felly mae'n rhaid bod yn ofalus wrth dehongli'r data hwn.
- 4.6. Gellir gweld bod y gwahaniaethau sylweddol yn y data o'r 2 ffynhonnell genedlaethol hyn yn rhoi ychydig iawn o hyder ar gywirdeb canlyniadau'r arolwg hwn pan fydd y sampl wedyn yn cael ei raddio ar gyfer y boblogaeth gyfan.

4.7. Arolwg Poblogaeth Flynyddol

Y niferoedd a chanrannau sy'n gallu siarad Cymraeg (3 mlwydd oed a hŷn)

	GWYNEDD		
	2016/17	31/12/20	Tuedd
Yn gallu siarad Cymraeg	87,600	91,400	
% yn gallu siarad Cymraeg	74.1%	76.6%	
Ddim yn gallu siarad Cymraeg	30,600	27,900	
	CONWY		
Yn gallu siarad Cymraeg	45,100	45,800	
% yn gallu siarad Cymraeg	40.9%	41%	
Ddim yn gallu siarad Cymraeg	65,200	65,900	

4.8. Arolwg Cenedlaethol Cymru

Canran o Oedolion sy'n gallu Siarad Cymraeg (Oed 16+)

	GWYNEDD		
	2017/18	2019/20	Tuedd
% o Oedolion sy'n gallu siarad Cymraeg	70%	64%	
	CONWY		
% o Oedolion sy'n gallu siarad Cymraeg	29%	24%	

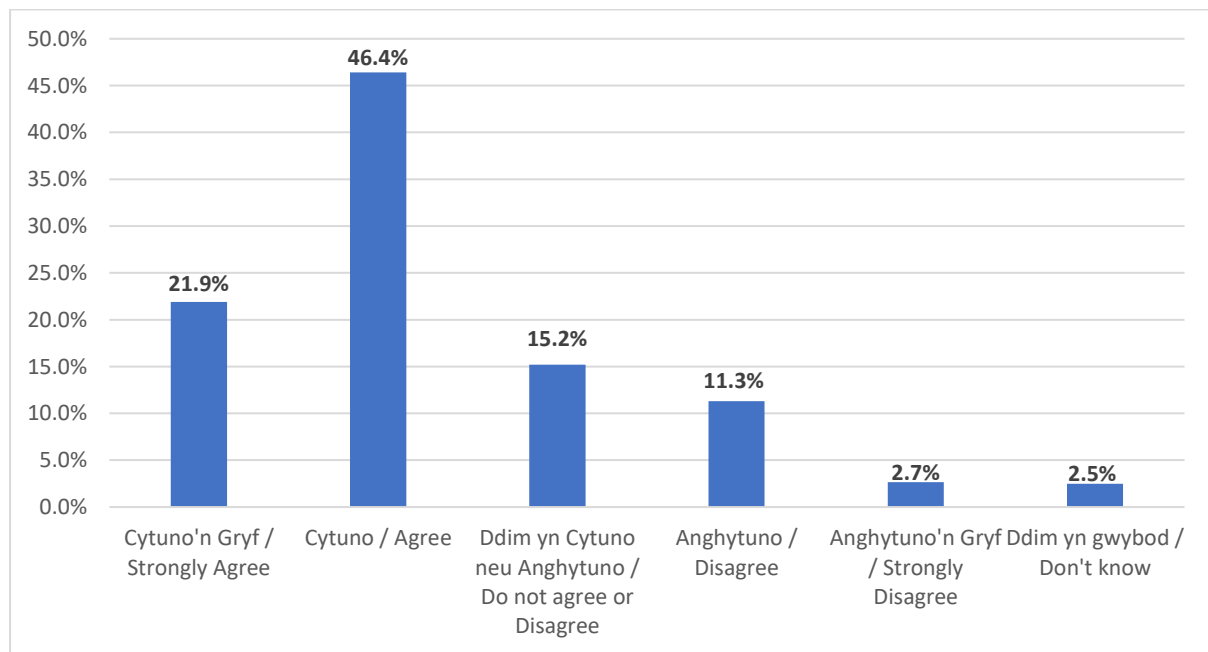
4.9. Ym mis Awst a Medi 2021, cyhoeddwyd arolwg ar-lein ac fe'i hyrwyddwyd ar y cyfryngau cymdeithasol. Gofynnodd yr arolwg hwn i bobl raddio eu profiadau o ryngweithio ag Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ac am eu canfyddiadau cyffredinol o sut rydym yn defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn ein gwaith bob dydd.

4.10. Cwblhaodd 1,159 o bobl yr arolwg i gyd. Roedd 36.8% o'r ymatebwyr yn byw a / neu'n gweithio yn y Parc Cenedlaethol, tra bo' 55.1% arall yn byw a / neu'n gweithio ar y cyrion neu gerllaw'r Parc Cenedlaethol, gyda dim ond 8% o'r ymatebwyr yn ymwelwyr â'r ardal.

4.11. Hybu'r Iaith Gymraeg

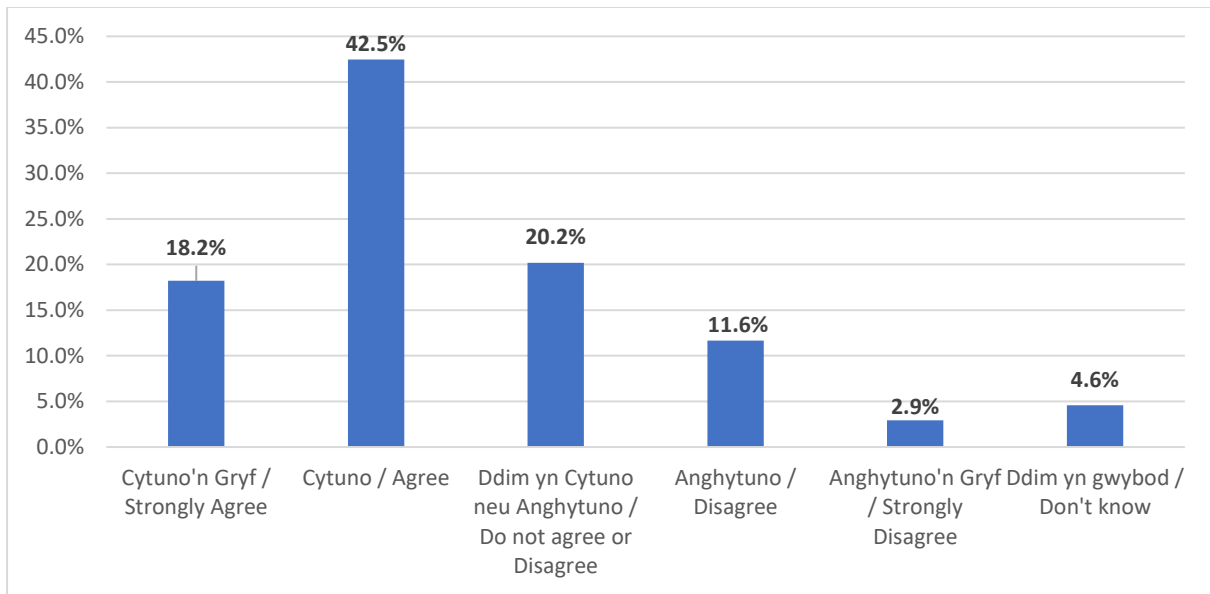
Beth yw canfyddiadau / barn pobl ynghylch sut mae'r Awdurdod yn hyrwyddo'r Gymraeg?

4.12. **Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn hyrwyddo'r Gymraeg yn weithredol**

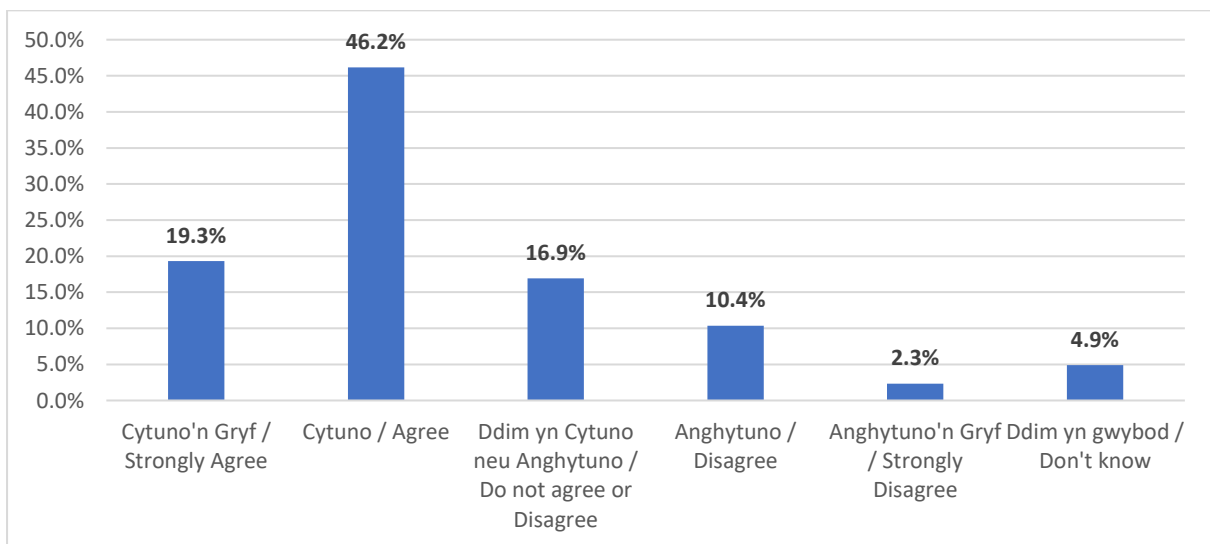
Cytuno'n Gryf	21.9%	254
Cytuno	46.4%	538
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	15.2%	176
Anghytuno	11.3%	131
Anghytuno'n Gryf	2.7%	31
Ddim yn Gwybod	2.5%	29

4.13. Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gwneud gwaith da o hyrwyddo'r Gymraeg

Cytuno'n Gryf	18.2%	211
Cytuno	42.5%	492
Dim yn cytuno na anghytuno	20.2%	234
Anghytuno	11.6%	135
Anghytuno'n Gryf	2.9%	34
Ddim yn Gwybod	4.6%	53

4.14. Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn enghraifft gadarnhaol o sefydliad dwyieithog

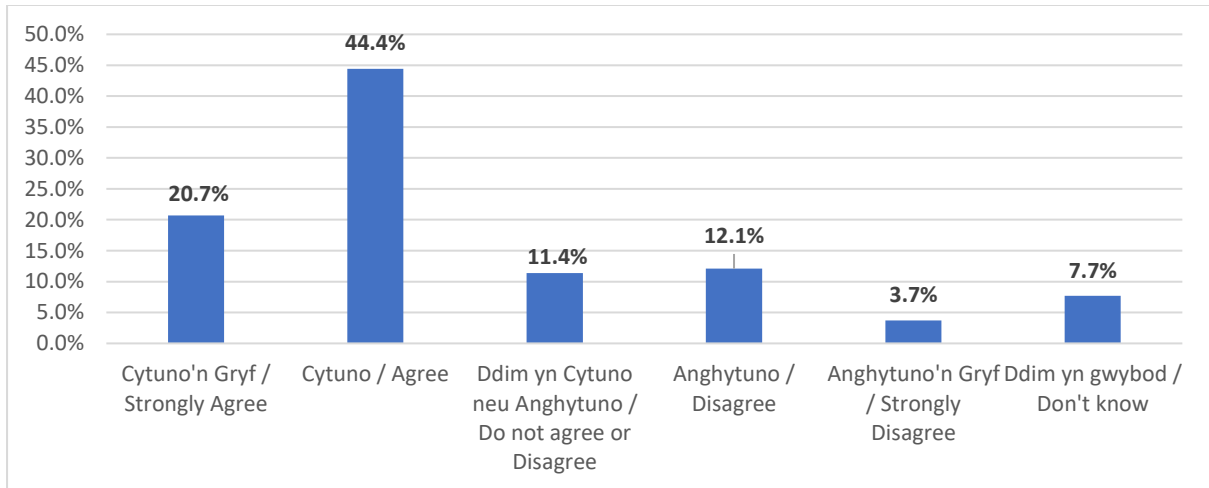

Cytuno'n Gryf	19.3%	224
Cytuno	46.2%	535
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	16.9%	196
Anghytuno	10.4%	120
Anghytuno'n Gryf	2.3%	27
Ddim yn Gwybod	4.9%	57

4.15 Defnyddio'r Iaith Gymraeg

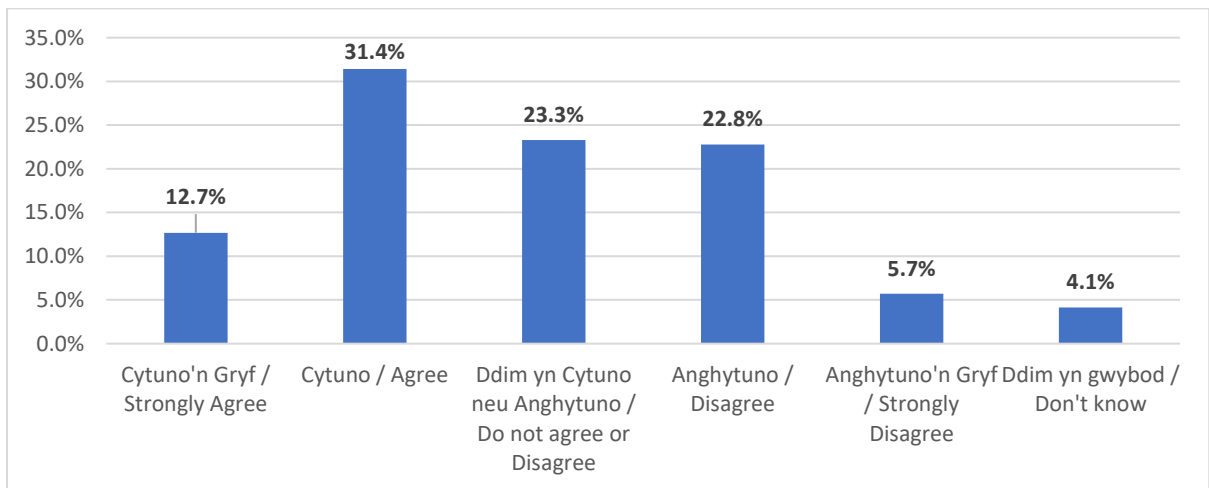
Beth yw canfyddiadau / barn pobl o sut mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Gymraeg yn ei fusnes bob dydd?

4.16. Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gwneud popeth yn Gymraeg a Saesneg yn gyfartal

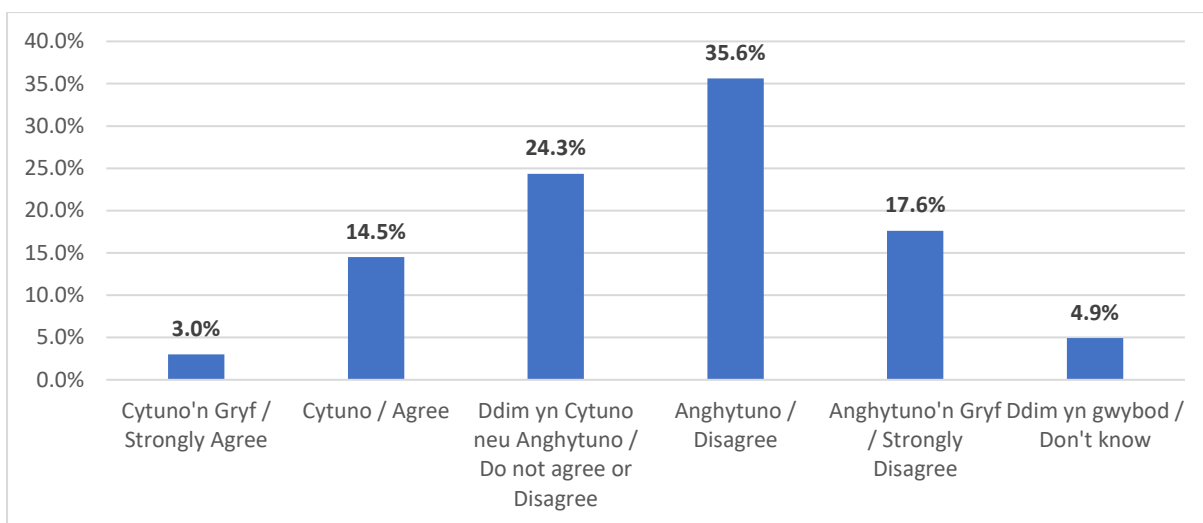
Cytuno'n Gryf	20.7%	240
Cytuno	44.4%	515
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	11.4%	132
Anghytuno	12.1%	140
Anghytuno'n Gryf	3.7%	43
Ddim yn Gwybod	7.7%	89

4.17. Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gwneud pethau yn Gymraeg yn bennaf ond maen nhw bob amser yn darparu ar gyfer siaradwyr Saesneg

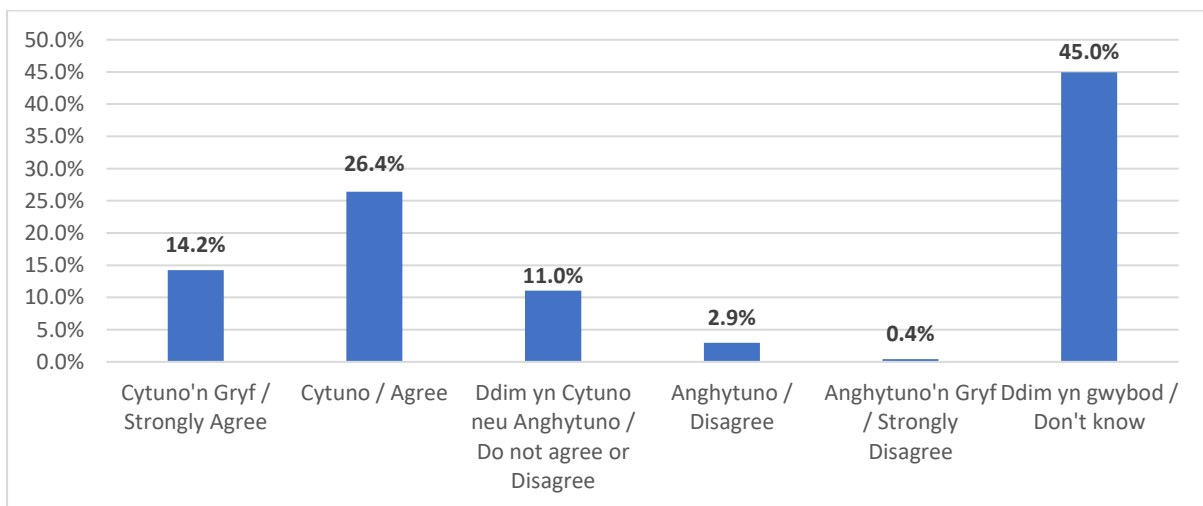
Cytuno'n Gryf	147	12.7%
Cytuno	364	31.4%
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	270	23.3%
Anghytuno	264	22.8%
Anghytuno'n Gryf	66	5.7%
Ddim yn Gwybod	48	4.1%

4.18. Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn gwneud pethau yn Saesneg yn bennaf ond maen nhw bob amser yn darparu ar gyfer siaradwyr Cymraeg

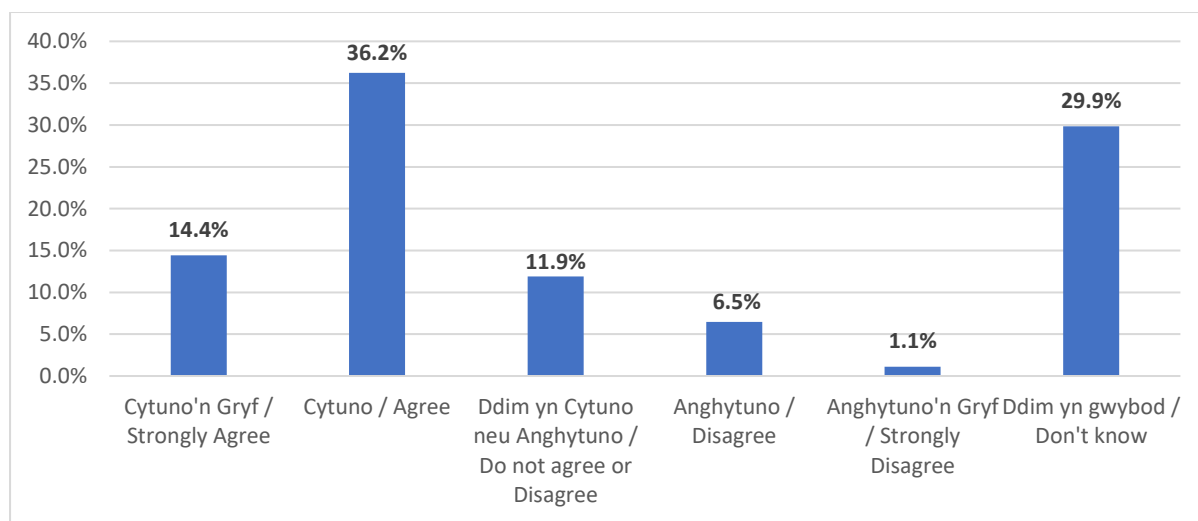
Cytuno'n Gryf	3.0%	35
Cytuno	14.5%	168
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	24.3%	282
Anghytuno	35.6%	413
Anghytuno'n Gryf	17.6%	204
Ddim yn Gwybod	4.9%	57

4.19. Pan 'dwi wedi ffonio swyddfa'r Parc Cenedlaethol, rydw i bob amser wedi gallu cynnal trafodaethau yn fy newis iaith

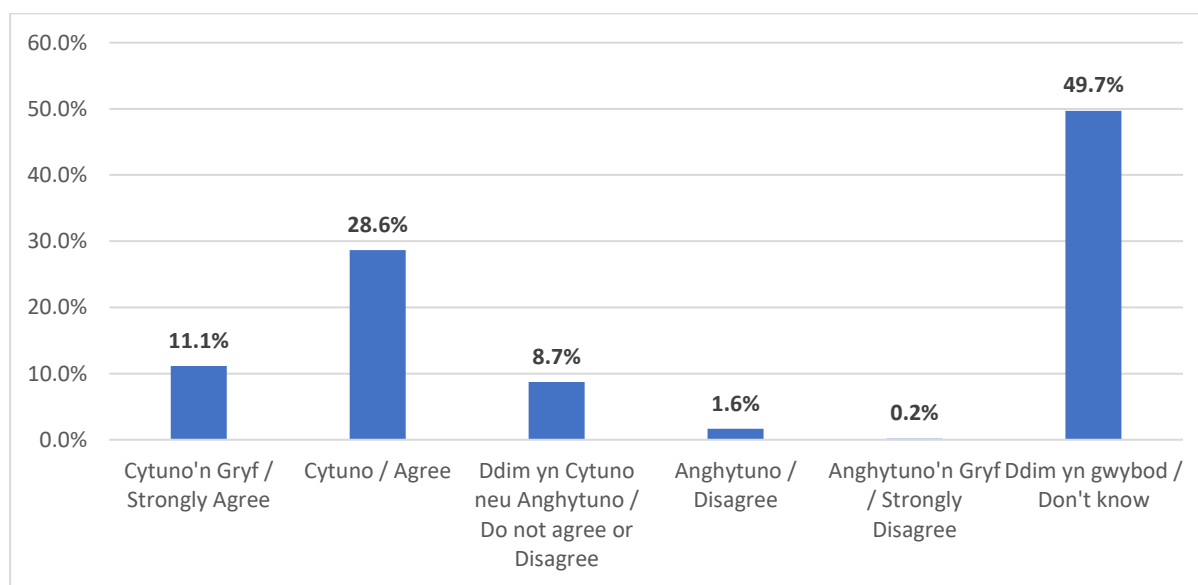
Cytuno'n Gryf	14.2%	165
Cytuno	26.4%	306
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	11.0%	128
Anghytuno	2.9%	34
Anghytuno'n Gryf	0.4%	5
Ddim yn Gwybod	45.0%	521

4.20. Mae'r staff sy'n gweithio ar reng flaen y Parc Cenedlaethol yn gallu sgwrsio'n llawn yn Gymraeg a Saesneg

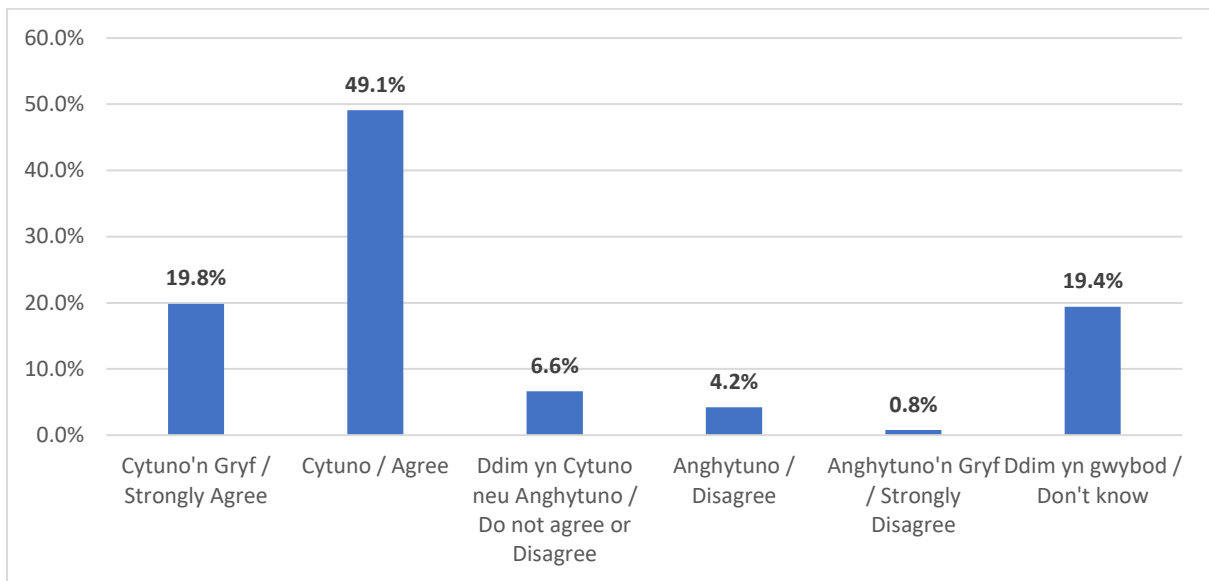
Cytuno'n Gryf	14.2%	165
Cytuno	26.4%	306
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	11.0%	128
Anghytuno	2.9%	34
Anghytuno'n Gryf	0.4%	5
Ddim yn Gwybod	45.0%	521

4.21. Pan rwyf wedi cysylltu ag Awdurdod y Parc Cenedlaethol trwy e-bost, rwyf bob amser wedi derbyn ateb yn yr un iaith

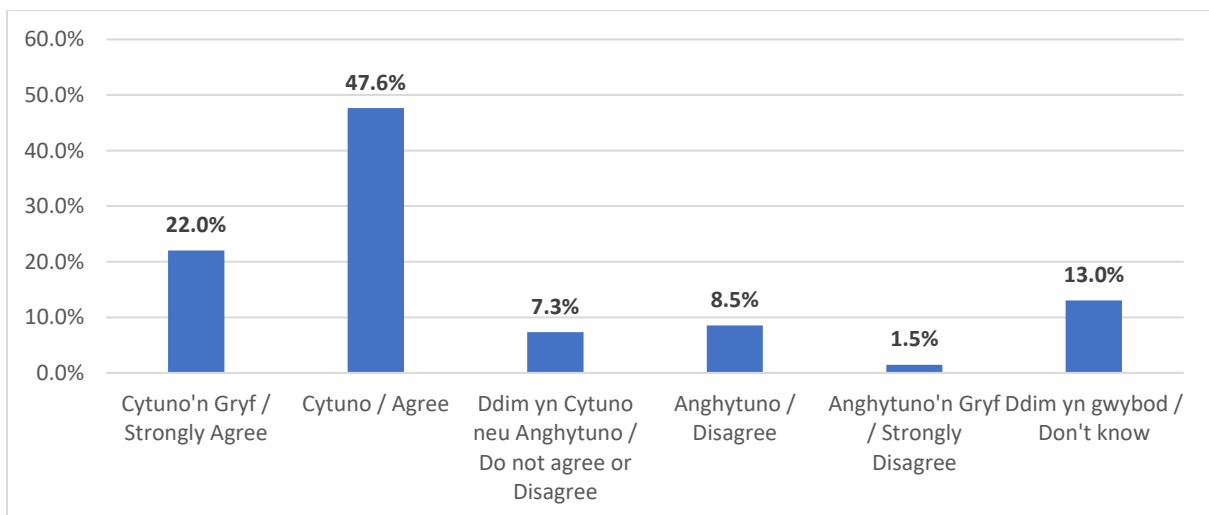
Cytuno'n Gryf	11.1%	129
Cytuno	28.6%	332
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	8.7%	101
Anghytuno	1.6%	19
Anghytuno'n Gryf	0.2%	2
Ddim yn Gwybod	49.7%	576

4.22. Mae'r holl gyfathrebu cyffredinol gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol ar gyfer pethau fel gwahoddiadau i gyfarfodydd cyhoeddus, gwybodaeth am ymgynghoriadau ac ati bob amser yn Gymraeg a Saesneg

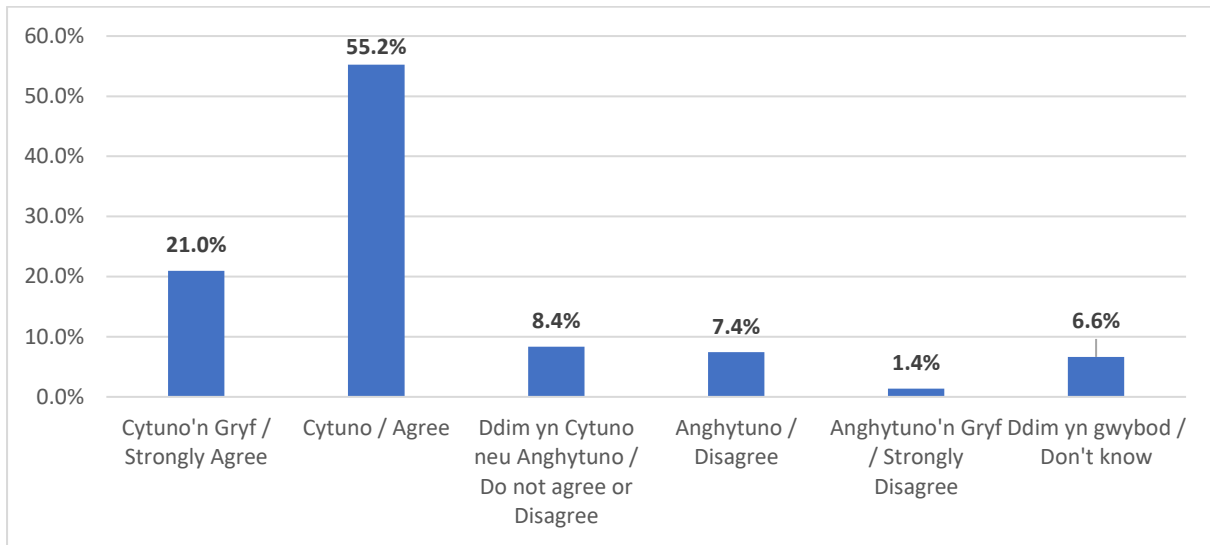
Cytuno'n Gryf	19.8%	230
Cytuno	49.1%	569
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	6.6%	77
Anghytuno	4.2%	49
Anghytuno'n Gryf	0.8%	9
Ddim yn Gwybod	19.4%	225

4.23. Mae negeseuon ar y cyfryngau cymdeithasol bob amser ar gael yn Gymraeg a Saesneg

Cytuno'n Gryf	22.0%	255
Cytuno	47.6%	552
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	7.3%	85
Anghytuno	8.5%	99
Anghytuno'n Gryf	1.5%	17
Ddim yn Gwybod	13.0%	151

4.24. **Mae'r holl arwyddion o amgylch y Parc Cenedlaethol y mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn eu cynhyrchu bob amser yn Gymraeg ac yn Saesneg**

Cytuno'n Gryf	21.0%	243
Cytuno	55.2%	640
Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	8.4%	97
Anghytuno	7.4%	86
Anghytuno'n Gryf	1.4%	16
Ddim yn Gwybod	6.6%	77

5. Casgliad

- 5.1. Mae'r amrywiad rhwng gwahanol ffontionellau data cenedlaethol ar nifer y siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd a Chonwy yn ei gwneud hi'n amlwg na ellir dibynnu ar y data hwn i roi darlun cywir o'r sefyllfa bresennol o'i gymharu â 5 mlynedd yn ôl. Bydd y gwir ddarlun o ran sefyllfa iaith yn y Parc Cenedlaethol yn gofyn am gyhoeddi Data Cyfrifiad 2021. Dim ond bryd hynny y byddwn mewn sefyllfa i wybod yn sicr a fydd yr ymdrechion i hyrwyddo'r Gymraeg, nid yn unig gan ein Awdurdod ond gan wasanaethau cyhoeddus eraill a rhanddeiliaid yn lleol wedi cael effaith gadarnhaol.
- 5.2. Felly mae'n amlwg ar hyn o bryd nad yw'n bosib asesu a yw'r Awdurdod wedi llwyddo i gyrraedd ein targed o 2% o gynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg yn y Parc Cenedlaethol, fel y nodir yn y Strategaeth.
- 5.3. Fodd bynnag, wrth asesu effeithiau'r Awdurdod wrth hyrwyddo'r Gymraeg ac asesu profiadau a chanfyddiad pobl o sut mae'r Gymraeg yn cael ei thrin ar sail cydraddoldeb â'r iaith Saesneg gan yr Awdurdod; mae canlyniadau diweddar yr arolwg yn fwy calonogol.